

Nro. 46.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden December 8-dik napján 1812-dik
esztendőben.

Hadi Történetek.

A' múlt November' 14-dikétől fogva 18-dikáig nevezetes verekedések történtek a' *Narew* vize' leg felsőbb részének job partja és a' *Niemen* vize bal partja között, a' melly vidéken *Volkovisk* a' nevezetesebb város. Nagy részt vettek ezen verekedésben azon *Szászoniai* seregek is, mellyek a' Fr. Generális *Reynier* vezérlése alatt a' 7-dik Szakasz ármádát teszik, 's az *Austriai Cs. K.* segítő ármádiával öszszesatolódva dolgoznak. *Dresdában* már kihirdettetett ezen nevezetes verekedésekről a' hivatal szerént való környűllállásos tudósítás, és ennyiben áll: —,

„Minekutánna az Orosz Generális *Tschitschagoff* vezérlése alatt lévő ármádától érkezett min-

den tudósítások azt mutatták, hogy ő a' maga útját Slonimen és Nieswiczen által (a' *Minsk* felé menő úton) folytatja: tehát az Austriai és Szakszoniai egyesült seregek' résziről is meghatározott, hogy a' Narew vizén menjenek által, mellyet ők Nov. 5-dikén és 6-dikán, a' Szakszoniaiak t. i. Narewkán és Rudnián által, az Austriaiak pedig *Plosky* mellett, telyesítettek. Mint-hogy azoközben az ellenség nagy erővel nyomúlt *Rudnia* felől a' szövetséges ármáda' hátuljáró tsapatjaira: ezeknek a' magok útjokat *Slonim* felé folytatni lehetetlen vólt, és arra kellett figyelmezniek, hogy hátulról is bátorságba helyheztessek magokat. Oly meggyőződéssel lévén azoközben, hogy a' hátulról nyomuló ellenség nem vólna igen számos: tsak a' 7-dik szakasz ármáda állapotodott-meg, az Austriaiak pedig egész *Slonimig* folytatták útjokat. —

„A' Szakszoniaiak egy nagy recognoscirozásra fordították Novemb. 10-dikét a' hátok megett *Swislocz* és *Rudnia* felé, a' melly fordulás miatt a' *Rudnia* felől *Swislocz* felé menő utat elhagyni kénytelenített az ellenség. A' Gen. Major *Gablentz* előljáró tsapatja valami 40 Kozákat és Kal-mukot előltalálván, részszerént levagdalta rész szerént elfogdosta őket. Egy más Szakszoniai tsapat egy igen számos ellenséges lovas csoportot megtámadott, 's azt *Swislocz* megé kergetvén, 2 tisztet és 24 embert elfogott. Itt Orosz Generális *Melisseynek* a' levelei, mellyek 3-dik *Essen* és *Sacken* Generálisokhoz voltak intéztelve, elfogattatván, ezekből kitanúlták a' Szakszoniai vezérek, hogy ezen Orosz Generálisoknak seregeik az ő hátok megett állanak. Így

lévén a' környülállások, hogy a' recognoscirozásra kiküldetett tsapatokat ismét összehívatni, 's az ágyúknak elvitettetésekre időt nyerni lehessen, Nov. 11-dikén vissza útazott az ármáda Sokiloniky felé, de a' honnét 12-dikben ismét előre indúlt Lapenitza felé. —

„Májor *Watzdorf* Nov. 11-dikén *Rudnia* felé recognoscirozui menván, őtet az ellenség igen hevesen üzöbe vette, 's tsak seregeinek hidegvérúségek 's ezeknek jóvezéreltetések által menekedhetett meg attól, hogy sokat nem vesztett. Gen. *Reynier* Nov. 13-dikát arra akarta fordítani, hogy az ármáda magát kinyúgodja: hanem az ellenség olly nagy hevességgel réá ütött a' Generálmájor *Gablentz* seregeire, hogy ezek kéntelenek voltak magokat a' főbb tanyáig *Lapenitza* felé vissza vonni, a' hova az ő segítségekre az ármáda 2-dik Osztálya is eleikbe küldetett. Minthogy ezen Osztály az előtte lévő erdőket az Orosz Gyalogság által már elfoglaltatva találta, ezen erdőkre pedig a' miénknek nagy szükség volt azért, hogy az ellenségnek számosságát tsak valamennyire is kitanúlhassák: erre nézve történt, hogy Gen. *Reynier* ezen erdőknek megtámadtatásokat megparantsolta, mellyekre ehez képpent az ágyúval és puskával való tüzelés egész estvig folytattatott, 's ezekben az ellenség vissza is nyomattatott, de belőlök egészen ki nem kergettethetett. Kün a' térségen tsakugyan hátat adni kéntelenítettett az ellenséges lovasság. —

„A' fogságra esett Oroszok azonközben egy szájjal erőssítvén azt, hogy Gen. *Sacken* már a' maga egész seregével megérkezett; az Austriai

ármáda pedig három napi útnyira lévén távol a' 7-dik ármádától: ezen környülállásokra nézve nem találta Gen. *Reynier* jónak azt, hogy az ellenségnek réá való ütését a' Lapenitzai tanyában megvárja, hanem seregeit azon éjjel 2 órakor útnak indítván, azokat *Wolkowisk* mellé vitte, 's ott őket 14-dikben egy igen jó fekvésű tanyában szállította-meg, a' hol már tsak az a' folytatkozás fordúlt még is elő, hogy a' fő hadi szállásnak tsak a' szélső vígyázóknál, magában *Wolkowisk*ben lehetett helyet találni. Ez nap a' Gen. *Durette* vezérlése alatt lévő Frantzia Osztály is egészszen megérkezett (*Warschau* felől) a' 7-dik ármádiához. —

„Minthogy az ellenség ezen ármádának hátulsó részét ezen napokban tsak gyengén kergette, 's átallyában szólván valami nevezetes veredéshez semmi nagy kedvet nem mutatott: annyival véletlenebb módon történt, hogy Nov. 15-dikére vírradó éjjel oly nagy hevességgel réá ütött *Wolkowisk* városára, hogy a' Szakszoniaiaknak szélső vígyázó tsoportjaikkal együtt érkezett-bé a' városba. A' fő hadi szálláson lévő sok bagázsia, egy kevés részét kivévén, tsakugyan megmentetett. Hogy a' vesztés ezen alkalmatossággal nem nagy volt, tsak annak a' jó rendnek és vitézségnek lehet köszönni, mellyel a' Szakszoniaiak magokat megkülmböztették. —

„Nov. 15-dikén reggel egész hadi rendben jelent-meg az ellenség a' 6-dik ármáda tanyájának bal szárnya ellen, midőn egészlen kinyilatkozott az, hogy itt a' Gen. *Sacken* ármádájával legyen dolga a' szövetségeseeknek, a' melly

ármáda egy elfogatott Orosz Kurirnak vallástétele szerint 18,000 gyalogokból és 7000 lovasokból állott. Az ellenséges lovasság 9 óra tájban kezdette el a' verekedést: de a' mellyel a' Szakszoniai lovasság a' maga fél annyi száma mellett is oly eltökéllettséggel szembe szállott, hogy azt a' hegyről egy híd mellé lekergetvén, ott annak sorai között az ágyúk által tökéletes rendtelenséget okozott, melynek az a' jó következése lett, hogy az alatt a' Szakszoniai ármáda-nak azon szárnya is, melly ellen az ellenség ezen próbát tette, ágyúk által megerőssíttethetett, tanyáját megtarthatta, 's az ellenségnek minden további iparkódását semmivé tette. Itt igen ki mutatta magát a' Szakszoniai lovasság; Oberster *Engel* néhány sebet kapott. Tsakugyan meg nem szűnt az ellenség még 16-dikban is tenni a' maga fordulásait a' 7-dik ármáda ellen. Gen. *Reynier* még 14-dikben elküldött vala egy tisztet *H. Schwartzenberghez* oly kéréssel, hogy seregének egy részét küldje a' hetedik ármáda' segítségére, 's az ellenség' jobb szárnyára üssön rá. Így történt, hogy Nov. 16-dikán estve felé, midőn az ellenség a' 7-dik ármádának bal szárnya ellen éppen a' maga próbatételeit megújította volna, az Austriai sereg' előljáró tsapatjának ágyúi, *Isabelin* felől (a' *Slonimi* úton) megszólaltak, a' melly közönséges jeladás volt arra, hogy a' hetedik ármáda is rá üssön *Wolkowisk* felől az ellenségre. —

„Négy *Würtzburgi* Kompániák és az *Isle-de-Ré*, és *Mediterranée* nevű *Franzia* Regementeknek 8 Kompániái, minden ágyú-

zó battériák által segítettvén, azonnal kinyomták Wolkowiskból az ellenséget, 's tsak az akadályoztatta meg őket abban, hogy a' minden felé hátráló Oroszokat még azon éjjel tovább is nem kergették, hogy megfáradtak volt a' seregek, és hogy az Oroszok ismét meggyújták ezt a' kisdud várost. Látni lehetett, hogy Swislocz és Rudnia felé fogják az Oroszok folytatni a' magok hátrálásokat: tehát mindent el kellett követnünk, hogy Rudniához vagy ő előtte, vagy leg alább véle együtt megérkezhessünk. Nov. 17-dikén az Austriaiak is (balra) Rudnia felé tettek (a' Slonimi útról). Az ellenség 18-dikra virradó éjjel Rudniához megérkezett, melyhezképest a' mi 7-dik ármádiánk az ellenséges lovaságnak tsak a' leg hátulsó tsapatját érhetette - bé, mellyre azonnal hevesen rá ütött. Gen. *Reynier* Rudniáig kergette az ellenséget, a' hol ez, hogy bagázsiájának még meg lévő részetskéjét is el ne veszesse, a' falú előtt lévő töltést és erdőt gyalogsággal és ágyúzókkal jól megrakta, és ott magát mind addig hathatósan védelmezte, míg estvére az Austriaiak is megérkezvén a' Gen. *Frellich* vezérlése alatt, az ellenségnek jobb szárnyára rá ütöttek, és őtet hátrálásra kényszerítették. A' *Narew* vizén a' Rudnia mellett lévő hídnak elégettetése vetett véget ezen napon az ellenség' üzettetésének; November' 19-dikét pedig arra rendelte Gen. Gróf *Reynier*, hogy az ellankadt seregek magokat nyugodják - ki. —

„Az Austriaiak, az ő nagyobb számú lovaságoknak segedelme által az Oroszok' bagázsiájának nagy részét elvették. Azon Oroszok' szá-

ma, kiket a' hetedik ármáda és az Austriaiak Nov. 18-dikáig elfogtak, réa megy 2500 ra: de még akkor is hoztak -bé foglyokat, mikor Nov. 19 dikén ezen tudósításokkal Kapitány Czerrini Dresda felé útnak indúlt. A' Szakszoniaiak' hólakból és sebésekből álló vesztese, a' mi az altiszteket és közembereket illeti, még nem számláltatott volt össze; a' tisztek' vesztese ennyiben allott: —

„*Elestek 4 All-Hadnagyok — Sebet kaptak az Obersteren kezdve lefelé az All-Hadnagyig 23 tisztek, kik között egy Oberster és két Majorok vannak. — Elfogattattak, 3 Kapitányok, kik között Kapitány Schwert igen terhesen megsebesedve, Kapitány Kökriz pedig az útban megbetegedve. — (Mit veszettek a' Frantziák, erről ők magok fognak az ő Bülletinjekben tudósítást tenni).*

*

*

*

Ugyan ezen verekedésekről e'képpen írtak *Warschauból* Nov. 24-dikén j — „

„Az Austriai és Szakszoniai ármádák, melyek mostanság Frantziák által is megerössítettek vala, ismét győzedelmeskedtek a' Volhiniából érkezett Orosz seregeken. Admirális *Tschitschagoff*, a' ki útját *Slonim* felé vette vala, a' szövetséges seregektől hátúlról üzettetett: midőn azonközben Orosz Generális *Sacken*, a' ki Brescz és Kobryn mellett 25 ezer emberekkel oly rendeléssel hátra hagyattatott vala, hogy Volhiniát fedezze, más oldalról a' szövetséges seregeknek hátok megé ment. Az ő előljáró tsapatja Nov. 15-dikén a' szövetségesek által megveretett, midőn 500 Oroszok estek fogságra. Nov. 16-dikán

Gen. Gróf *Reynier* Wolkowiskban az ellenség-
re réá ütvén, ezen várost egy Frantzia Brigáda
bajonéitokkal elfoglalta, a' hol 800 Oroszok es-
tek-el, és 4 százan estek fogságra. Az Austriai
ármáda H. Schwartzenberg által két részre osz-
tatván, annak egy része az ellenség' hátára ü-
tött, 's annak majd minden bagáziáját 's ispo-
talyait elfogta sok, muizióval és egyéb szeke-
rekkel egyetemben. Nov. 17-dik és 18-dik nap-
jain is szünet nélkül kergettettek az Oroszok.
Az ő vesztesék ezen verekedésekben a' holtakat
sebeseket, és elfogattattakat összeszámlálván,
leg alább 5000 emberekre megy. Úgy látszik,
hogy *Volhynia* felé folytatja hátrálását az Orosz
vezér Gen. *Sacken*. Ötet hathatósan kergeti Gen.
Gróf *Reynier*."

Wilna. Nov. 5-dikén: — „Ide naponként
érkeznek a' Nov. 14-dikétől fogva 18-dikáig *Wol-
kowiszki* mellett folyt verekedéseket illető környül-
állásosabb tudósítások. Herizeg Schwartzenberg-
nek ezen hadi munkája, 's a' hetedik ármádá-
nak azon állhatatossága, mellyel a' leg alább is
25,000 emberekből álló Orosz Osztálynak három
napokig tartott réá való üléseit vissza verték, né-
kik nagy ditsösségekre szolgált. A' hadi fog-
lyok' száma, kik még most is hozattatnak - bé,
rendkívül való. Ezt az egész Orosz sereget úgy
lehet tartani, mint a' melly egészen el van
szélesztve.

* * *

Az Oktober' 18-dikáig Frantzia Marschal *St
Cyr* és Orosz Gen. Lieutenánt Gróf *Wittgen-
stein* között a' *Düna* vizének bal partja fe-
lől folyt verekedésektől fogva, semmi újabb tör-

ténetekről való tudósítások nem fordultak elő a közönséges levelekben. Csak ennyit említettek ezen napokban a' *Wilnai* levelek, hogy a' *Marchal St. Cyr* előljáró tsapatjának egy része *Bre-zynába* bément. (Ez a' helység találtatik a' *Polotzk*ből *Minsk* felé jövő egyenes útat középtájon keresztül vágó erdőnek *Minsk* felé néző szélénél). —

A' *Frantzia* nagy ármádánál lévő *Helvétus* Regementekről, mellyek ugyae ezen *Marchal St. Cyr* ármádájához tartoznak, azt olvastuk volt nem régen, hogy ezek a' *Polotzk* mellett a' múlt *Augustus*' 17-dikén és 18-dikán történt verekedésekben semmi kárt nem vallottak, mint-hogy még nem érkeztek volt-meg oda: most ellenben azt olvassuk a' *Helvétziai* tudósításokban, hogy *Oktober*' 18-dikán, és az azt követett napokon ezek is nagy részt vettek *Polotzk* körül a' *Düna* bal és job partjain folyt verekedésekben: —,

„A' mi 2 dik számú regementünktől érkezett magános levelek említik (így szóllanak a' *Helvétus* tudósítások), hogy ezen Regementünk kitettzőleg megkülömböztette magát *Poloczk* mellett az *Oktober*' 18-dikán történt tsatában: de rendkívül sokat is vesztett. Másfél órányi idő alatt, míg a' sokkal nagyobb ellenséges erőnek ellene állott, a' Regementnek fele megöletett vagy megsebesedett. Ötven tisztek között 34-gyen estek - el vagy sebesedtek - meg. Az utolsók közt volt a' Regement' Oberstere *Castella* is, ki alatt két ló esett - el, 's a' ki azután a' maga megsebesedett tiszt társaival *Wilnába* utazott - el. Egy

Helvétziai más levél így ír ugyan ezen tárgyról: —,

„A' Helvétziai két első Regementek ditsóséggel fedték - bé magokat az Oktober' 18-dikán Polotzknál történt verekedésekben, a' hol az ellenségnek számos lovasságát három versben verték vissza leg kissebb megrettenés nélkül, 's a' nélkül, hogy tsak egy nyomot is hátráltak volna az ellenség előtt. Marschal *St. Cyr* é'képpen szóllott a' tsatázó mezőn ezen Regementjeinkről: Ennél szebben a' Helvétziai régi ditsóséget fenn tartani lehetetlen volna!.,

* * *

Valamint a' fenn előhozott *Dresdai* és *Wilnai* tudósítások úgy minden egyéb levelek is mutatják, hogy Orosz vezér *Tschitschagoff* ármádájának nagyobb részével a' *Minski* úton ment el, és tsak egy Osztályt hagyott hátra *Wolhyniának* fedezésire a' Gen. *Sacken* vezérlése alatt. Hova mehetett - el és hova érkezhett - meg ő maga eddig a' fő ármádával, erről még mind ez ideig nem érkeztek semmi tudósításaink. Hogy Generális *Frimont* *Nieswitzben* egy számos Kozák tsoportot meglepven, azt nagy részint elfogta, közönséges újságban olvassuk, de a' történetnek sem napja, sem egyéb környülállásai nem említettnek.

Hasonló módon említettik, hogy a' *Riesch* Dragonyos Regementjének Oberstere Bátor *Scheiter* a' maga Regementjének három Svadronjaival és 80 Huszárokkal *Pinsk* mellett az *Ukrainai* 4-dik számú Orosz Regementet, midőn az éppen a' *Tschitschagoff* ármádájához akarta volna magát tsatolni, előtalálván, az egész Rege-

mentet rész szerént elfogta, rész szerént össze
vagdalta,

* * *

A' Riga mellett folyó környülállásokról ezeket olvassuk. — Az eddig volt Komendáns 2-dik *Essen* helyébe Marquis *Paulucci* neveztetett Rigai Kommendánsá, a' ki onnét Nov. 15 dikén kiáltván, a' szövetséges seregeknek *Neigut*, *Walhof*, és *Friedrichstein* mellett álló tanyájokig elő nyomúlt. A' szövetséges seregek' vezére Fr. Marschal *Macdonald* megparancsolta ezeknek, hogy magokat *Paulucci* előtt minden felől vonják vissza, és őtet mind addig tsalogassák, míg tsak lehet. *Paulucci* használta a' maga ellenségének hátrálását, 's Nov. 16-dikán egész nap nyomúlt utánna. Nov. 17-dikén ezonközben egyszerre megállította M. Macdonald a' maga seregeit, 's a' Paulucci 8 Batalionjait ezen napon és Nov. 18 dikán is kergette és semmivé tette. A' szövetséges seregek 1500 Oroszokat fogtak - el, a' kik között 28 tisztek találtnak. Ők magok az Oroszokhoz képpeset igen keveset veszettek. *Paulucci* vissza nyomattott Riga felé.

* * *

A' Frantzia nagy ármádától egy tiszt indúlt útra mint Kurir Novemb. 8-dikán (ezeket olvassuk a' Hamburgi újságban), a' ki éppen akkor indúlt. el onnét, mikor *Napoleon* Császár a' nevezett napon a' maga fő hadi szállásával *Smolenskbe* megérkezett. — „Ő (ezeket mondja az emített tiszt) szemeivel láthatta ő Felségét, és meggyőződhetett a' felől, hogy ő F. ge soha nem volt egészségesebb, mint most. Az ármáda

is leg jobb állapotban volt. Az útatásra kedvező idő járt. Az ellenség sem tett valamelly nevezetes akadályt eleibe, ha szintén úgy mutatta is eleinten, hogy alkalmatlankodni akar mozdulásainknak, de a' melly iparkodástól elment mint látszik a' kedve azolta, hogy vagy két olyan hathatós letzkét kapott, a' millyen vólt az Oktober 25-dikén Maloi - Jaroslavec mellett történt verekedés is, a' hol sokat vesztettek az Orosz tsapatok. Az eránt, hogy seregeink téli kvártélyokra szállítassanak, hathatósan beszélteni kezdettek, és ez már most nem is halasztathatik tovább. Itt az esztendőnek ezen részében nagy hideg szokott lenni, 's nagyon lehet tsudálni, hogy a' kemény tél még most el nem következett. A' bunda, mellybe katonáink öltözködve vannak, különös elegybelegységet okoz köztök. A' mennyi erre alkalmas bőrt valahol tsak öszsze szerezhettek seregeink, el nem múltatták mind öszsze gyűjteni és haszonra fordítani, a' né kül, hogy kitsáváltatásokat is megvárták volna. Tsak meleget tartson, a' szépségit most felejteni lehet, 's a' többi."

Utolsó Jegyzések.

A' Hertzeg Schwartzenberg ármádájától Dec. 6-dikán estve egy Kurir érkezett ide *Bétsbe*, a' ki Nov. 22-dikén indult - el a' fő hadi szállásról. A' *Wolkowski* verekedésekről hozott hivatal szerint való tudósításokat, mellyekkel reménységünk szerint a' jövő pénteken mi is szolgálhatunk. A' Cs. K. seregek rendkívül kevés kárt vallottak az Orosz Gen. *Sacken* ellen való verekedésben, minthogy éppen a' győzedelemnek meghatározására és a' leg nagyobb rendetlenségben lévő ellenség' kergetésére érkeztek - meg a' tsatározó mezőre.

J o b b í t á s.

A' 43-dik számú M. Kurir' első lapján a' 2-dik sorban ezen szót Udvari Mester, így kell olvasni: Udvari *Fő Lovászmester*.